

IDEALS NOUS PERA LA
« CATALONIA ». PER ALE-
XANDRE CORTADA

EL nom mateix de la revista ja ns diu lo
que hem de proposar-nos: Catalunya.

Però no la Catalunya província o regió d'un estat actual, sinó la veritable, la gran, la total, la que formava un poble i una entitat a part. No ns podrà tampoc servir de mirall la Catalunya que alguns dels seus moderns defensors ens presenten com a model i que és la que està més aprop de nosaltres en el transcurs de l'història, o sigui la Catalunya dels segles XV al XVII (abans de Felip V), la Catalunya restringida i empetitada, aquella que per no perdre unes llibertats fantasmes i unes costums ja momificades, ens va deixar sense intel·lectualitat i amb una vida purament material i mercantilada. No, no és a res de tot això a lo que hem d'aspirar nosaltres, sinó a la Catalunya primitiva, a la que en els seus començaments va ésser anomenada tal com posem en el títol de la revista, a la que, creada per l'imperi franc, formava part integrant de tot el gran centre de civilització instituit pels carolingis. En aquella època Catalunya representava una raça i un pensament propi, i amb els seus més grans homes va contribuir a totes les transformacions de l'esperit humà durant l'Edat Mitja. Aleshores era poètica amb els trovadors provençals, reformadora amb els albigesos, i amb els seus grans místics i savis, Lull, Sibunde, Eximenis, Vilanova i Vives, va ésser una de les nacions que, partint de la reforma iniciada en l'illa de França per l'Universitat de París i tota la renovació gòtica, va influir més al naixement del misticisme lliure i interior i a la creació de la filosofia, o sigui an els dos moviments predecessors de la Reforma i del Renaixement. Aquesta Catalunya oberta, cosmopolita, original i reformadora, és la que nosaltres per la nostra reconstitució avui dia hem d'estudiar amb el criteri més ample i més modern.

Després d'aquest període d'esplendor, i quan ens preparàvem per arrodonir una completa civilització innovadora i original, la terrible fatalitat de la formació dels nous grans estats ens va desfer i anular, llençant-nos en mans de la nació més tancada i més absolutista de totes. Nosaltres, portats pel nostre caràcter indomít i no volent perdre una il·lusió de lli-

bertat que ns restava, encara ns vam isolar més, quedant sols i absolutament separats de les grans noves idees pel triomf de les quals molt havíem treballat. El Renaixement, la Reforma i l'Època filosòfica dels segles XVII i XVIII, tot va passar mentres nosaltres estàvem profundament ensopits, fins a tal punt, que quan, am la vinguda dels exercits napoleònics, ens varem despertar del nostre són, ens apareixia tot allò com una llum massa brillant i enlluernadora, que am la nostra vista no podíem contemplar de fit a fit. En veritat, el desconsol més fondo i més desesperador s'apodera dels esperits que pensen íntimament, quan se considera aquell desgraciat període d'aniquilació per a l nostre pensament i per a la nostra patria! Pot-ser cap poble d'Europa s'ha vist reduït a un anulament tant gran. Quasi per nosaltres aquell període pot ésser considerat com si no hagués existit en el transcurs del temps.

A principis d'aquest segle van començar a obrir-sens les portes de la nova vida; però com si la malaventura no ns hagués doblegat prou, es van aixecar desseguida les lluites més terribles i fanàtiques en la política, en la religió i en tots els ordres de la nostra vida, impedint amb el llur xoc furios cap desenrotllament seriós i constant de la nostra cultura. Hem fet en aquest segle moltes temptatives en l'art, en la filosofia, en la ciència; però fins ara tot ha sigut de poca vida, fragmentari i anorreat continuament en mig de revolucions sagnants i de guerres fratricides. Una alta i tranquil·la atmosfera moral i intel·lectual, per a l nostre desenrotllament en mig de les transformacions modernes, no l'hem poguda tenir encara ben bé a Catalunya.

No obstant, en l'últim terç d'aquest segle les passions s'han calmat un xic i la nostra raça ha començat a pendre consciència de la seva personalitat, reixecant-se l nostre abatut esperit i prenent una nova existència la nostra personalitat nacional. Però també reixecament sense cap ideal complet i més com una nova revolta del nostre caràcter indomít, que com l'aspiració a un abstracte i elevat concepte de civilització i de patria. L'art i la

literatura catalana, desde l modern renaixement, han sigut també més fills de l'intuïció, del sentiment i de l'inspiració naturals, que no d'un pensament reflexiu i d'un estat conscient de la nostra voluntat.

De ben lluny, i encara molt vagament, el nostre art, i sobre tot la nostra literatura, han seguit el pensament i l'estat d'ànima de les grans nacions innovadores, no havent intervingut quasi per res en les noves corrents d'idees. El nostre art s'ha contentat en cantar llegendes i tradicions; en presentar-nos la naturalesa en els seus simples aspectes, o en pintar les passions més rudimentaries, inspirant-se les nostres obres en un amor exclusivista a la nostra terra o en un misticisme extern i estret o en un sentimentalisme romantic fóra de moda. És precís, doncs, crear els ideals i l'atmosfera intel·lectual que ns ha de desvetllar del tot, dant-nos consciència de lo que som i d'aon hem d'encaminar-nos.

El nombre dels que avui demanen una intel·lectualisació més gran i una harmonisació més completa en totes les tendències generals de l'humanitat present, augmenta de dia en dia; i an aquest desig és a lo que, en el meu concepte, ha de respondre la nostra CATALONIA.

Tots els pobles o races que han volgut esser lliures, han necessitat més que conquistar la llur llibertat material: pera esser veritablement mestres d'ells mateixos, han hagut de tenir també un pensament propi. Am la sola llibertat material i política satisfariem a un petit egoisme, però no deixariem d'estar subjectes a un altre poble per l'intel·ligència; i, ademés, poc ens podria agrair la societat en general el triomf de la nostra autonomia exclusivista. En cambi, quina veritable emancipació no representen aquells pobles que aporten un pensament nou, senyalen una via desconeguda, en la marxa de l'humanitat envers el seu perfeccionament!

Mirem a dos pobles nous que són ben lliures: la Belgica i l'Escandinavia, i d'aquesta principalment Noruega. No és la llur independència política la que les fa tant apreciades en el món modern, sinó la llur altura moral,

la llur emancipació intel·lectual i el desenrotllament de tots els llurs coneixements i del llur esperit.

Tampoc els hauria bastat tenir una literatura i un art propi i original: era necessari també que fossin reformadores i que aportessin an el pensament humà un ideal desconegut, i que representessin en la nostra epoca un temperament i un estat d'ànima vivificadors pera l de les altres nacions. Si la Noruega, am l'Ibsen, no hagués representat la tendència al desenrotllament o a l'emancipació complets de l'individu, la lluita d'aquest contra tot lo exterior, el perfeccionament de la nostra voluntat i el drama terrible de lo més fondo de la nostra consciència interna, no seria, com és avui aquella nació, dominadora en l'esperit humà, ni s'emportaria, com fa, totes les intelligències superiors. I si la Belgica no fos avui la que sosté enlaire l'esperit idealista lliure i de desitjos a lo infinit i a lo inconscient, que constitueix el fons de la raça francesa del Nord, restaria, am tot i formar estat a part, fosa dins de la poderosa i absorbent civilització francesa.

Totes les nacions i races neixen i prosperen en l'història quan tenen de dir alguna cosa de nou en la continua evolució progressiva de l'humanitat. La Grecia era prospera i gran quan representava la llibertat de la raó contra l fatalisme sumís de les decadents races orientals; Alexandria, quan, fonent l'esperit racionalista amb el religiós d'Orient, ajudava a la creació del cristianisme; Roma, quan va portar la civilització a l'Occident, creant, com poble conquistador i colonisador, els principis del dret; la França de l'Edat Mitja, quan posava els fonaments del nou esperit europeu; i així fins les nacions més petites, com les ciutats de l'Italia del Renaixement, quan portaven la llibertat de l'art i de la ciència.

A nosaltres, que encara no representem res, ens és impossible tenir una real i solida llibertat. Hem començat el camí de la nostra regenerarió, però no som sinó a la meitat. Ara no ns queda més remei que seguir endavant o veure-ns enrotllats i anulats per les

noves corrents que vénen impetuoses a empenye-ns. Pera continuar i solidificar el nostre avenir, és necessari que passem del període d'intuïció i de sentiment al període intel·lectual i conscient: l'inspiració que fins ara ns ha mogut, perquè ns dongui nova vida, ha d'esser fecundada pel pensament i per la voluntat reflexiva.

Jo crec que les circumstancies especials de la civilització i de les corrents modernes són propries pera l'enrotllament de la nostra personalitat, i per això penso que ha arribat l'hora de que fem movable i exteriorisem el nostre pensament intrinsec.

Si donem un cop de vista sobre l'estat general de les idees modernes, veurem que s presenta cada dia am més força i d'una manera més insistent una decidida tendència a les grans sintetisacions. I és natural: després de tant temps en el que l nostre esperit, deslliurat de totes les trabes, se va llençar a l'investigació i a l'anàlisi en tots els ordres de la ciència, de l'història, de la religió i de l'art, la divisió i el fraccionament del conjunt dels coneixements humans han arribat a ésser tant considerables, que s'han perdut tots els lligaments entre ls diversos aspectes del saber, dominant entre ells el desordre més absolut. La por de la descomposició i de la ruïna de tot lo que am tant treball s'havia adquirit, han obligat a pensar seriosament en unir i abarcar en grans principis generals i comprensius tota aquella munió de coneixements.

Aquesta gran síntesi serà difícil de fer, però s'hi tendeix inevitablement cada dia am més constància i am més esperances. De tots els rams de la ciència, de la filosofia i de l'art se busca la llei suprema que fongui tot lo que hem descobert fins ara i que dongui la bona nova per demà. Mai s'havien vist tantes temptatives d'integració pera constituir una síntesi nova. Tots els sistemes, desde l positivisme de Comte, am la seva nova religió científica, fins a Nietzsche, amb el culte de l'esforç i de la voluntat; totes les arts, desde Wagner, am la fusió de la música, de la pintura i de la literatura, fins als simbolistes, que cerquen la significació íntima de les mitologies antigues,

i els naturistes moderns, que volen crear una nova metafísica religiosa panteística, tots els sistemes han volgut donar una solució a la nostra aspiració a lo absolut. Cada dia apareixen temptatives pera la constitució de noves religions pera demà, basades en les coneixences adquirides per la ciència en els nostres temps. L'estudi seriós i profon de les mitologies antigues indica l desig de trobar els fonaments segurs pera les simbolisacions futures. Per desgracia, tot això no són, fins ara, més que vagues i lloables aspiracions. Cada ciència ha pretès resoldre l problema pel seu compte i amb els seus medis i procediments i imposa aquests a totes les altres, i no s'ha arribat així a res de veritat.

¿Catalunya s troba en circumstancies favorables pera l seu desenrotllament dins d'aquestes tendències? Com he dit més endavant, crec que sí. Creada la nacionalitat catalana per l'imperi franc després de llarga dominació llatina i goda; unida més endavant en el seu esplendor amb el Mig-dia de França i am les repúbliques italianes; dominada ultimament per Espanya, i avui baix la quasi omnimoda influència moral francesa; la nostra patria s presta, per aquesta varia composició, a la facil comprensió i assimilació de tots els ideals, vinguin aquests d'on vinguin. Per les seves costes mediterrànies Catalunya és llatina, per les seves montanyes és cèltica i germanica, i per les seves planes de l'oest és espanyola. Pot-ser cap més petita nacionalitat d'Europa té una diversitat tant gran de composició geogràfica, ètnica i moral. Cap, per lo mateix, se presta tant com ella a figurar en un moviment en que l'ampla comprensió de tendències vingudes de totes bandes és imprescindiblement necessària. L'època històrica en que Catalunya estava en el seu apogeu era una època cosmopolita; el nostre domini s'extenia per les comarques de més oposat caracter, i, essent nosaltres del mig-jorn, erem dominats per una casa de civilització del nord i germanica. El dia que s va rompre l'equilibri entre les nostres contràries tendències, va desaparèixer a Catalunya, el nostre dret de representar alguna cosa.

Els que vulguin donar-nos un ideal o una aspiració concreta i tancada, han profundisat poc el sentiment íntim que integra l nostre modo d'esser. Les aspiracions de tot el conjunt de la gent de la nostra raça no s'ompliran amb ideals de llibertat isolada i exclusivista. El mateix domini absolut del catolicisme romà durant tants sigles, ha contribuït a deixar-nos inesborrable el seu esperit universal, i la necessitat d'una patria abstracta que s'apoiï més en les idees que en el terror, per més que an aquest l'estimem molt! Quant més no serà ara, doncs, que totes les idees noves neixen amb un esperit més general que mai, ja que tendeixen a abarcar-ho tot amb universals principis!

Si estudiem el nostre passat, trobarem que l més gran dels nostres genis, Ramon Llull, va ésser en aquells temps precursor dels sintetisadors de l'època moderna, i la seva *Arts Magna* era la Ciència de les Ciències, la llei universal que comprenia tots els coneixements humans amb uns mateixos principis que ho unifiquessin tot: la ciència, la teologia, la filosofia, l'art, etc. Al voler, doncs, entrar en el moviment d'integració no fem més que continuar l'obra d'un dels nostres més grans predecessors. Tal vegada estudiant-lo a fondo i interpretant-lo podríem obrir-nos camins nous i originals pels nostres temps.

De tot lo que fins ara he exposat n'hem de deduir que si unim la nostra tendència cosmopolita de fusió de races amb el nostre temperament indomít i de revolta que ns han donat les nostres montanyes i les lluites que continuament hem sostingut per la nostra llibertat, ens serà fàcil començar-nos de la doble tendència moderna, per un cantó dret al monisme i per altre a la diferenciació de dia en dia més gran de cada un dels aspectes diversos compresos dintre l'unitat general. Abans que la necessitat de la lluita obligui a unificar am principis absoluts les noves creències que han de dirigir i reformar les societats futures, a un poble com el nostre li pertoca sostenir els ideals de diversitat dintre d'aquelles síntesis conductores del pervindre. Defensem el culte de la vida am tota la seva

múltiple varietat d'aspectes i el seu gaudiment lliure i fecond, la vida filla de la naturalesa pròpia; no rompem encara les seves arrels de la terra, i expandim per tots cantons frondosa i florida vegetació fins que, immaterialisada, passi al període d'espiritualitat eternal, com la religió abstracta d'una nova etapa de l'humanitat.

La CATALONIA, que vol unir amb un llaç estret totes les arts i tota la nostra cultura, podrà favorir amb aquesta fusió el naixement d'un esperit nou que, fecundant mutualment tots els nostres diferents esforços, formi una aspiració nova. Reunim-nos tots els que hem treballat més fins ara per una intel·lectualisació més gran, pel nostre art i per la nostra literatura, i ens serà fàcil triomfar, per difícil que sigui el camí. Però sobre tot lo que hem de tenir en compte és que si pretenem per la nostra patria un avenir brillant, no li hem d'amagar la veritat i li hem de dir ben alt i ben clar que no més els pobles que se sacrifiquen i aquells que donen una bona part de la llur vida al llur perfeccionament, són els que arriben a sobresortir. Nosaltres mateixos hem de començar donant l'exemple, tenint en compte que les generacions que vinguin no ns apreciaran més que lo que haurem dit am lo més fondo de la nostra ànima i no ns agrairan més que lo que haurem donat de més preciós de la nostra existència.

ALEXANDRE CORTADA

DON JUAN A L'INFERN. PER CH. BAUDELAIRE

*Quan va baixar don Juan vers l'ona tenebrosa,
tantost hagué donat son obol a Caró,
un mendicant obscur, d'ullada esgarriposa,
va pendre ls remes am braç ferreny i venjadó.*

*Mostrant llurs pits caiguts, llurs robes entro-
de dones un sèns fi, llurs còssos retorcent, [bertes,
seguint com un remat de víctimes ofertes
per sola l negre cel, mugien foscament.*